

Till regeringen
Folkhälsominister Gabriel Wikström
Utbildningsminister Gustav Fridolin

151119
Handläggare: Marie-Louise Luther

Uppdrag om vägledning för hundar i skolan och lagreglering av tjänstehundar i samhället

Tjänstehundar används alltmer för olika nya uppgifter i samhället jämfört med tidigare. Ökad användning av hundar är logisk då de visar sig ge positiva effekter för vissa kategorier människor, exempelvis personer med demens. Tyvärr kan hundarna även ge negativa effekter om de införs utan planering och hänsyn, exempelvis för personer med pälsdjursallergi (som utgör ungefär 18% av den vuxna befolkningen). Hundar används inom vården och omsorgen som vårdhundar och terapihundar, men det händer ofta att även personal och anhöriga för med sig hundar in i verksamheterna. Den ökade förekomsten av pälsdjur i samhället skapar oro och ohälsa hos människor med allergi mot hundar, bland annat vissa av Astma- och Allergiförbundets medlemmar.

Hundar som införs i kommunala verksamheter har till och med haft som följd att kommuner inte kan fullfölja sitt uppdrag att tillhandahålla säker vård och omsorg. En vägledning från Socialstyrelsen m fl myndigheter talar om gällande lagstiftning 1) som bör tillämpas för att olika risker inte ska uppstå då man planerar införa tjänstehundar i vård och omsorg. Det finns även en praktisk vägledning framtagen av en rad berörda organisationer, bl a Astma- och Allergiförbundet, Svenska Läkaresällskapet, Svenska Barnläkarföreningen, fackförbundet Kommunal och Svenska Terapihundsföreningen. 2)

Vi känner oss dock tveksamma till vilken spridning och tillämpning den vägledning som tagits fram får i praktiken. Det saknas dessutom en nationell kartläggning av hur det ser ut med djur inom omsorgen i kommunerna. De flesta kommuner har ingen överblick av den egna organisationens användning av hundar i verksamheten och än mindre då omsorgen upphandlas. Det finns dock indikationer på att det är vanligt med sällskapsdjur inom omsorgen – både bland boende och personal. I vissa kommuner som Malmö och Höganäs kan kommunen till exempel inte erbjuda något djurfritt äldreboende alls. I dag finns ingen samordning i kommunerna för att säkerställa att det finns djurfria alternativ inom omsorgen.

Hundar införs nu även på skolor och bibliotek (skolhundar, läshundar, bokhundar mm) för att motivera, stärka självkänslan och förbättra läsinläring hos elever med funktionsnedsättningar och särskilda behov i skolan. Ett projekt drivs i Skåne för att ta fram ett utbildningskoncept för hundar och förare när det gäller användning av tjänstehundar i skolor. Astma- och Allergiförbundet har tillsammans med andra funktionshinderorganisationer (Dyslexiförbundet FMLS, Attention och Dyslexi- och Aspbergerförbundet) tagit fram ett underlag för en

vägledning för hundar i skolan i samråd med detta projekt (se bil 1). Vi har kommit fram till en samsyn i frågan: Alla elever har rätt till det stöd de behöver för att nå skolans mål - men Stödet får inte ges på ett sätt som diskriminerar eller äventyrar andra elevers hälsa. Det innebär att verksamhet med hund behöver förläggas åtskilt från skolans övriga verksamhet, till exempel i en separat lokal eller kanske i buss.

Vi har träffat representanter för Specialpedagogiska skolmyndigheten som visat intresse för att medverka, men hänvisar till Skolverket för att ta fram vägledning i frågan. Vi har även inbjudit andra berörda myndigheter (Skolverket, Folkhälsomyndigheten, Arbetsmiljöverket och Skolmyndigheten) för att diskutera frågan vid ett möte men inga kom. Skolverket hänvisar till att uppdrag måste komma från regeringen. Läget är akut för att få fram någon form av vägledning om hur hundar får införas i skolor. Hundarna införas redan men inte alltid med hänsyn och planering. Detta får en stor effekt på arbetsmiljön för både lärare och elever med pälsdjursallergi.

Astma- och Allergiförbundet, Handikappförbunden och Unga Allergiker vill att:

- **Skolverket får ett regeringsuppdrag att ta fram allmänna råd** om förutsättningar som bör gälla för att hundar ska kunna införas i skolan. Skolverket bör i uppdraget samverka med andra berörda myndigheter, exempelvis Specialpedagogiska skolmyndigheten, Folkhälsomyndigheten och berörda funktionshinderorganisationer.
- Regeringen **tillsätter en statlig utredning för att utreda behovet av en lagreglering** om hur tjänstehundar får införas i offentliga samhällsmiljöer som vård/omsorg och skola/bibliotek. I uppdraget bör ingå att göra en kartläggning av hur det ser ut med sällskapsdjur inom kommunernas omsorg och hundar i skolor och föreslå eventuell lagreglering och ansvarig myndighet för tillsyn.

Maritha Sedvallson
Förbundsordförande
Astma- och Allergiförbundet

Stig Nyman
Ordförande
Handikappförbunden

David Lindvall
Ordförande
Unga Allergiker

Källor:

- 1) Hundar i vård och omsorg – vägledning till gällande regelverk, Socialstyrelsen m fl;
<http://www.socialstyrelsen.se/publikationer2014/2014-8-7>
- 2) Hundar i vård och omsorg – vägledning till praktiskt arbete, Astma- och Allergiförbundet m fl;
http://astmaoallergiforbundet.se/wp-content/uploads/2015/02/hundar_i_vard_omsorg.pdf

Bil 1. Hundar i skolan, Läs- eller Bokhundar – underlag för vägledning, Astma- och Allergiförbundet **OBS Arbetsmaterial – ej för spridning!**

Aktiviteter med hundar blir allt vanligare förekommande inom skolverksamheten. Detta får konsekvenser för elever och personal med pälsdjursallergi, elever/personal som är hundrädda eller av olika skäl inte vill ha kontakt med hund. För andra elever, exempelvis med neuro-psykiatriska funktionsnedsättningar, koncentrationssvårigheter, motivationssvårigheter eller dyslexi kan hunden vara en nyckel då andra kompensatoriska åtgärder inte fungerar eller inte är tillräckliga.

För att skolarbetet och skolsituationen ska fungera för alla måste verksamhet med hund ske på ett välplanerat och noga organiserat sätt. Vi anser att det är mycket olyckligt att verksamhet med hundar införs i skolan innan ett regelverk och förhållningssätt liknande det som finns gällande Hund i vård och omsorg byggts upp. Socialstyrelsen har ansvarat för att arbeta fram det dokumentet, som innehåller bland annat de lagar och föreskrifter som finns att luta sig mot. Dessutom har en praktisk vägledning för ett eventuellt genomförande tagits fram. Vilken myndighet ska ta ansvar för detta på skolans område?

Involverade organisationer och föreningar som vill att vägledning tas fram: Astma- och Allergiförbundet, Unga Allergiker, Dyslexiförbundet, Attention, Autism- Aspergerförbundet samt Projektet Bokhunden.

Alla elever i skolan har rätt till det stöd de behöver för att utvecklas och nå sina mål - men stödet får inte ges på ett sätt som innebär en hälsomässig risk, eller exkludering, för en annan elev.

Utgångspunkter:

1. Innan verksamhet med hund planeras för en elev ska andra kompensatoriska hjälpmedel ha provats och dokumenterats.
2. Finns en svårt allergisk elev på skolan är verksamhet med hund inget alternativ. Detta inventeras vid varje läsårsstart samt om nya elever tillkommer.
3. Aktivitet med hund planeras utifrån enskild elevs behov i samband med elevhälsan. Det är inte elever som är intresserade och vill utan den elev som behöver som är aktuell för insatsen.
4. Aktiviteten utgår från vad som angivits i ett åtgärdsprogram och ska följas upp samt utvärderas.
5. Vårdnadshavare måste godkänna aktiviteten.
6. Aktiviteten ska leda mot måluppfyllelse för att vara fortsatt aktuell.

Praktiskt genomförande - vägledning:

1. Den hund som används i verksamheten ska vara utbildad, lämplighetstestad och arbeta med utbildad förare som även har en pedagogisk utbildning, ex lärare eller barnbibliotekarie. Inga andra hundar eller hundförare är aktuella i skolans verksamhet.
2. Även skolledaren ska ha fått grundläggande kunskap och information om hur och varför aktiviteten planeras och organiseras.
3. Tidig information ska gå ut till samtliga berörda, alla lärare, elever och föräldrar. Informationen ska ges genom personlig kontakt och dialog i fysiska möten.
4. Hunden diplomerar för ett år i taget. Då sker en uppdatering av specialpedagogiska metoder, man kontrollerar att hunden fortfarande kan sina moment och att den fortfarande är frisk.
5. Aktiviteten ska ske i en separat lokal, skild från övriga skollokaler, och ha en separat ingång. Egen städutrustning ska finnas och även separat ventilation. Övriga säkerhetsåtgärder, som eventuellt klädbyte hos den som besöker hunden, beslutas utifrån aktuella allergier på skolan. Detta inventeras vid varje läsårs start samt då nya elever tillkommer.
6. Hunden finns på skolan endast de stunder den arbetar och går direkt in till sin arbetsplats. Den uppehåller sig aldrig på skolgården eller i andra utrymmen än vad som planerats.

Detta är ett exempel på hur aktivitet med bokhund i skolan genomförs i projektet Bokhunden (www.bokhunden.se) som utarbetats i samverkan med Linneuniversitet och Dyslexiförbundet. Kanske kan detta också vara ett utgångsläge för utformandet av generella riktlinjer för eventuell verksamhet med hund i skolan.